

**Een archeologische begeleiding van
ontgravingswerkzaamheden en aanleg
van proefsleuven voor de aanleg van een
natuurijsbaan, clubhuis en voorzieningen
aan de Wiersseweg te Ruurlo, gem.
Berkelland (Gld.)**

E. Eimermann
Met een bijdrage van J.J. van Ams

ARC-Rapporten 2010-175

Groningen
datum: 5 november 2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologische begeleiding van ontgravingswerkzaamheden en aanleg van proefsleuven voor de aanleg van een natuurijsbaan, clubhuis en voorzieningen aan de Wiersseweg te Ruurlo, gem. Berkelland (Gld.)

ARC-Rapporten 2010-175
ARC-Projectcode 2010/174

ARCHIS nummer bureau-onderzoek
34225
ARCHIS nummer booronderzoek
34351
ARCHIS nummer proefsleuvenonderzoek
40587

Tekst
E. Eimermann & J.J. van Ams
Afbeeldingen
B. Schomaker
Redactie
K. Otten

Status
definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 41018
9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Groningen, datum: 5 november 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

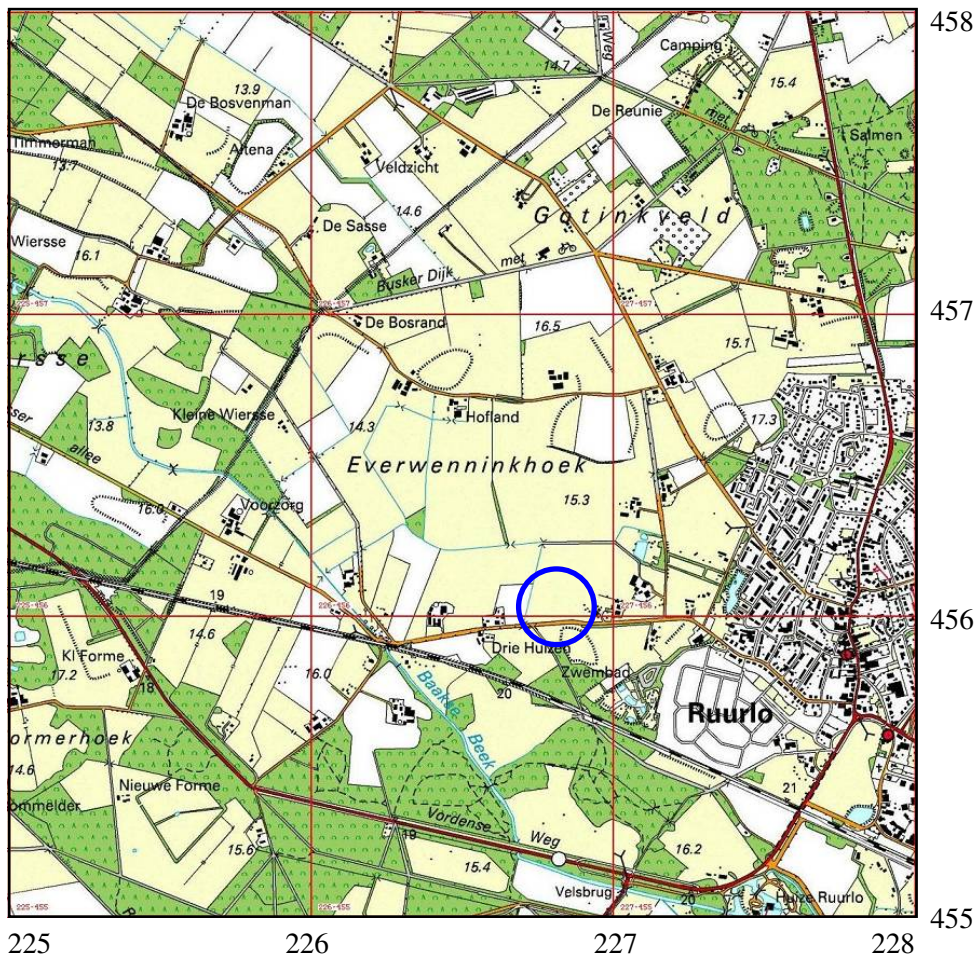
Projectnaam	IJsbahn Ruurlo
Projectcode	2010/174
Archisnummer	40587
Beheer en plaats van documentatie	Archaeological Research & Consultancy
Projectleider	E. Eimermann
Contact	0345-620103, e.eimermann@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy, ir. E.M. ten Broeke
Contact	0314-365150, tenbroeke@econsultancy.nl
Contactpersoon aannemer	IJscclub Ruurlo, G.M. van der Mast, 06-53658437
Bevoegd gezag	Gemeente Berkelland, dhr. W.M. Meijer
Contact	0544-393535
Toetsing namens bevoegd gezag	drs. M. Kocken, regionaal archeoloog Regio Achterhoek
Contact	0314-321235, m.kocken@regio-achterhoek.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Wiersseweg
Plaats	Ruurlo
Gemeente	Berkelland
Provincie	Gelderland
Kaartblad	34C
RD-coördinaten	NW: 226.757/456.115 NO: 226.851/456.053 ZO: 226.843/455.988 ZW: 226.727/455.978
Oppervlakte	Ca. 10.000 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	Dekzandrug met een oud bouwlanddek
Bodem	Hoge zwarte enkeerdgronden, laarpodzolgronden en beekerdgronden
Historische situatie	De onderzoekslocatie is waarschijnlijk nooit bebouwd geweest
Archeologische trefkans	Het uiterst zuidwestelijk terreindeel heeft een hoge archeologische trefkans; de zuidelijke en noordelijk terreindelen hebben een middelhoge trefkans (op de IKAW van de RCE).

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie (omcirkeld) en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Aan de Wiersseweg in Ruurlo heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) in opdracht van Econsultancy uit Doetinchem een archeologische begeleiding uitgevoerd. Aanleiding voor dit onderzoek is de aanleg van een natuurijsbaan met bijbehorend clubgebouw op de onderhavige locatie. Bij de werkzaamheden zal de bodem tot een diepte van max. 50 cm beneden maaiveld (–mv) worden afgegraven, waarna de grond in de vorm van een wal rondom de toekomstige ijsbaan zal worden neergelegd. Voor de fundering van het clubgebouw wordt, conform het Programma van Eisen, uitgegaan van een ontgravingsdiepte van ca. 1 m –mv.¹ Uit het karterende booronderzoek is gebleken dat op de onderzoekslocatie mogelijk een archeologische vindplaats aanwezig is. Gezien de ontgravingsdieptes en de geringe dikte van het afdekkende bouwlanddek wordt de mogelijke vindplaats door de graafwerkzaamheden bedreigd (zie voor specifieke gegevens het vooronderzoek: Thijs 2009a).

De archeologische begeleiding is uitgevoerd in de periode 26 t/m 28 april 2010. De projectleiding was in handen van drs. E. Eimermann. De veldtechniek werd verzorgd door mw. drs. J.J. van Ams. De betrokken senior archeoloog bij deze begeleiding was drs. C.G. Koopstra. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).² Dank gaat uit naar projectleider G. van der Mast van de IJclub Ruurlo voor de constructieve samenwerking. Daarnaast gaat dank uit naar J.W. Bredewout van de werkgroep archeologie van de Historische Vereniging Old Reurle die enkele aanvullende gegevens over onderzoek in de omgeving heeft aangeleverd.³

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van een archeologische begeleiding is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van gevonden materiaal om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden. Daarmee is het doel van de archeologische begeleiding gelijk aan het doel van een opgraving (zie KNA 3.1, protocol opgraven). In het Programma van Eisen, dat is opgesteld door N. van Malssen en M.J.M. de Wit (ARC bv), zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1 *In welke mate is het gebied verstoord?*
- 2 *Wat is de geologische/bodemkundige opbouw?*
- 3 *Wat is de aard, omvang, kwaliteit en het verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?*
- 4 *Uit welke periode(n) dateren de sporen?*

¹Door de humeuze en daardoor slappe grond bleek de ontgraving dieper uit te vallen

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³M. Kocken deed navraag naar aanvullende onderzoeksgegevens in de omgeving van het plangebied.

- 5 *Uit welke periode(n) dateert het esdek?*
- 6 *Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?*
- 7 *Is er een relatie te leggen tussen de archeologische vondsten en sporen?*
- 8 *Wat is de relatie van vondsten en sporen met de eerder aangetroffen vondsten en sporen in de omgeving?*
- 9 *Is er sprake van verschillende bewoningsfasen?*
- 10 *Wat is de relatie tussen de aangetroffen sporen/structuren en het omringende landschap?*
- 11 *Is er sprake van verschillende bewoningsfasen?*
- 12 *Welke vindplaatstypen zijn er aangetroffen?*
- 13 *Zijn de aangetroffen vindplaatsen behoudenswaardig?*

1.3 Landschap

De onderzoekslocatie is gelegen in het oostelijke dekzandgebied (Laagpakket van Wierden, onderdeel van de Formatie van Boxtel) en ligt volgens een nieuwe indeling binnen het Dekzandlandschap van Salland en Graafschap (Van Beek 2009, pp. 148, 150-151). Dit dekzandlandschap ligt in een brede strook parallel aan het IJsseldal en wordt gekenmerkt door een duidelijke oost-west-geörienteerde structuur van (beek)dalen en dekzandruggen. Het gebied ligt in het opgevolde glaciële tongbekken van de IJssel (de IJsseldalrijn stroomde hier in het Eemien⁴). De oost-west gerichte structuur is waarschijnlijk bepaald door de (sneeuwmeltwater-) stromingen uit het Saalien (de voorlaatste IJstijd) die de hellingsrichting van het glaciële dal volgden. In de koude en droge periodes verstoven de fluvioperiglaciële afzettingen en rivierzanden die het bekken opvulden tot rivierduinen en dekzandruggen ontstonden.

Het overgrote deel van de onderzoekslocatie (het noordelijke terreindeel) is gelegen in een beekoverstromingsvlakte en een klein deel is gelegen op de flank van een dekzandrug (het zuidelijke terreindeel). De kleinere riviersystemen vormen een onderdeel van het dekzandlandschap en de afzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Singraven binnen de Formatie van Boxtel. Wanneer het water van de Baakse Beek (voorheen aangeduid als Vordensche Beek) buiten zijn oever trad, stond het noordelijke, lager gelegen terreindeel periodiek onder water. Volgens de Bodemkaart van Nederland kenmerkt het plangebied zich grotendeels door de aanwezigheid van laarpodzolen, waarbij het uiterst zuidelijke terreindeel gekarteerd is als een hoge zwarte enkeerdgrond. De aanwezige beekkeerdgronden in het noordelijke deel bestaan uit lemig fijn zand. Pas vanaf de tijd dat dergelijke gebieden beter gedraineerd werden, met name vanaf de tijd van de grootschalige ontginningen en het kanaliseren/rechttrekken van watergangen, waren deze gebieden geschikt als bouwland (Ten Broeke 2009).

⁴Warme fase tussen het Saalien en Weichselien en tijdens het midden-Pleistoceen.

1.4 Onderzoeksgeschiedenis

In maart 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy (Ten Broeke 2009). In navolging is aansluitend een verkennend inventariserend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd door Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) (Thijs 2009b). Hieropvolgend is een karterend booronderzoek uitgevoerd op die locaties waar tijdens het verkennende onderzoek laarpodzolen en zwarte enkeerdgronden werden aangetroffen (Thijs 2009a). Op aanwijzing van regio-archeoloog M. Kocken is ook het deel bij de Wiersseweg onderzocht, aangezien hier de ondergrondse infrastructuur en een clubhuis gerealiseerd zullen worden. De onderzoekslocatie heeft volgens de beleidsadvieskaart van de gemeente Berkelland een grotendeels lage tot middelhoge archeologische trefkans (afwijkend van de middelhoge tot hoge verwachting volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). De aanwezigheid van laarpodzolen en enkeerdgronden rechtvaardigden op het zuidelijk terreindeel een vervolgonderzoek. Op dit deel van de onderzoekslocatie zijn binnen het karterende onderzoek twaalf boringen geplaatst in een 20×25 m grid. Hierbij is alleen geboord op delen die daadwerkelijk verstoord gaan worden bij de aanleg van de ijsbaan. Naast enkele hoge zwarte enkeerdgronden werden een laarpodzolbodem en met name gooreerdgronden gevonden. Enkele baksteenspikkels, houtskool en twee fragmenten aardewerk werden opgeboord, respectievelijk gedateerd in de 14e en de 15e eeuw (Siegburg steengoed) en roodbakkend aardewerk uit de Nieuwe Tijd. Op grond van deze gegevens is geconcludeerd dat waarschijnlijk sprake is van een vindplaats ter plekke van de ontgravingen op het zuidelijk terreindeel (Thijs 2009a).

Enkele aanvullende onderzoeksgegevens (ten opzichte van de bureaustudie) zijn aangeleverd door J.W. Bredewout van de werkgroep archeologie van de Historische Vereniging Old Reurlo. Deze aangeleverde gegevens zijn als volgt: 'Het dorp Ruurlo is vermoedelijk in de 12e eeuw ontstaan binnen de essen het Rikkelder, het Garvelink, het Loo en de Everwennink. Oudere bewoningssporen die teruggaan tot in de IJzertijd zijn aangetroffen op het terrein achter de Bundeling, waar tijdens een opgraving door Synthegra in 2004 gebouwsporen uit de Late IJzertijd werden aangetroffen en twee houtskoolmeilers uit de 9e eeuw. Buiten het dorp waren oorspronkelijk vooral kleinere eenmansessen en woeste gronden te vinden, die in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd ontgonnen zijn. Een uitzondering vormt de Ruurlose Broek, waarvan de gronden hoofdzakelijk na 1830 ontgonnen zijn. Veel gronden in en rond Ruurlo werden beheerd door de Marke Ruurlo. Zo'n 300 m ten Oosten van de IJsbaanlocatie ligt aan de overkant van de Wiersseweg op dezelfde dekzandrug Boerderij Achterloo (coörd.: 227.200 / 455.950). Op een eenmanses ten Oosten van deze boerderij zijn in 2007 bij proefboringen aan de basis van het 90 cm dikke esdek flinters kogelpot (11e, 12e eeuw) aangetroffen. Van de boerderij zelf is het gebint met behulp van dendrodatering gedateerd (midden 15e eeuw).'

1.5 Werkwijze

In afwijking van het PvE is besloten om als onderdeel van de archeologische begeleiding enkele proefsleuven aan te leggen. Dit besluit is kortgesloten met, en goedgevonden door M. Kocken, vertegenwoordiger van het bevoegd gezag (de gemeente Ruurlo) en tevens regio-archeoloog van de Achterhoek. Op basis hiervan kon ter plekke in het veld een gefundeerd advies gegeven worden omtrent de vervolgwerkzaamheden, en kon bovendien efficiënt en kostenbesparend gewerkt worden. Aangezien aan de hand van het vooronderzoek niet duidelijk was of er werkelijk sprake zou zijn van een vindplaats, konden de proefsleuven fungeren als tussenfase naar een eventuele algehele begeleiding of vrijgave van het terrein.

De opdrachtgever gaf er de voorkeur aan de bovengrond met behulp van een bulldozer te verwijderen. Met een graafmachine met gladde bak zijn in totaal negen werkputten aangelegd. De werkputten 1 en 9 betreffen respectievelijk de archeologische begeleiding van het uitgraven van de bouwput voor het verenigingshuis en de kabelsleuf (zie voor een puttenoverzicht de bijlage). De overige proefsleuven betreffen uitbreidingen vanuit de werkputten 1 en 2 om op deze manier een beeld te kunnen vormen van mogelijk aanwezige structuren binnen het onderzoeksgebied. De proefsleuven zijn op enkele locaties verder uitgebreid om zo de aard en omvang van de sporen beter te kunnen bepalen.

Twee putten zijn alleen ingemeten met behulp van een Global Positioning System, aangezien hierbinnen geen noemenswaardige sporen aanwezig waren. Het vlak is verder op schaal 1:50 ingetekend en alle aanwezige sporen zijn gecoupeerd. Relevant geachte sporen zijn eveneens afgewerkt. Profielkolommen zijn getekend op schaal 1:20. Ten aanzien van de documentatie is de werkwijze opgevolgd die is voorgeschreven in het Programma van Eisen en conform de KNA 3.1.

Afbeelding 2. De bovengrond is verwijderd met een bulldozer; de archeologische werkputten zijn wel aangelegd met een graafmachine.

Afbeelding 3. Overzicht aanleg werkput 2.

Afbeelding 4. Kadastrale situatie rond 1832. De verkaveling in het plangebied en omgeving is rood omcirkeld.

2 Resultaten

2.1 Sporen en structuren

E. Eimermann & J.J. van Ams

Tijdens het onderzoek aan de Wiersseweg werden twee sloten met ernaast gelegen greppels gevonden (zie de bijlagen voor een overzicht van de sporen). Dit slotenpatroon vertegenwoordigt de vroegere verkavelingsgeschiedenis van het gebied en valt dan ook ongeveer samen met de historisch bekende situatie, zoals deze op de vroegste kadastrale kaarten aanwezig is. Opvallend is dat tot en met 1989 een oost-westlopende kavelsloot een gebied heeft begrensd dat in 1832 met een duidelijk kavelpatroon werd doorsneden (zie ook bureaustudie: Ten Broeke 2009). Langzaamaan is dit kavelpatroon verdwenen, waarbij in de huidige situatie de in 1989 nog aanwezige sloot niet meer afgebeeld is. De sloten die tijdens het onderzoek zijn aangetroffen, hebben in overeenstemming met de vroegere situatie een overwegend west-oost-oriëntatie.

Tijdens de archeologische begeleiding bleek de meest noordelijke sloot met een palenrij begrensd en omrasterd te zijn (zie bijlage 4; spoor 2 binnen de werkputten 3 en 6). Aan de zuidzijde van deze omrasterde sloot was een aantal smalle greppels aanwezig. Deze smalle greppels lopen parallel tot haaks op de sloot. Deze greppels lopen niet over het hele terrein en lijken qua functie gerelateerd te zijn aan grondverbeteringsactiviteiten. In één smalle greppel die haaks op dit systeem is geplaatst, werden paalgaten onderin de greppelvulling herkend. Deze greppel behoorde eveneens tot een afrastering, waarschijnlijk in samenhang met het sloot-

Afbeelding 5. Kadastrale situatie in 1937. De globale locatie van het plangebied is rood omcirkeld.

Afbeelding 6. Kadastrale situatie in 1989. De globale locatie van het plangebied is rood omcirkeld.

systeem. Het ontbreken van vondstmateriaal maakt het niet mogelijk te bepalen of de overige smalle greppels gelijktijdig of eerder/later dan het slootpatroon zijn gegraven. De parallelle oriëntatie maakt een overeenkomstige leeftijd van de sporen overigens wel aannemelijk.

Bij de meest zuidelijk aangetroffen sloot is een hieraan parallel gegraven greppel aanwezig die net buiten het opgegraven deel bij de sloot samen lijkt te komen (werkput 1). Op basis van een verschil in vulling lijkt deze greppel van meer recente datum dan de sloot te zijn. Uit deze greppel ontbreekt nader dateerbaar vondstmateriaal.

In werkput 7 werden mogelijk de bodems van de smalle greppels aangetroffen, hoewel deze na couperen niet van de omliggende grond onderscheiden konden worden. Verder zijn in dit deel van het onderzoeksgebied enkele grote kuilen aanwezig, die te maken lijken hebben met het agrarische gebruik van het land. In één van de kuilen kwam een dierbegrafing naar voren. Wegens het recente karakter van deze kuilen, gezien de vulling en de insnijding vanuit de bouwvoor, is de dierbegrafing verder niet vrijgelegd (binnen werkput 5).

In werkput 2 en binnen de uitbreiding van werkput 4 werd een aantal sporen aangetroffen. Deze zijn als vlekken getypeerd, aangezien na het couperen niet duidelijk werd wat de aard van de sporen is. Dateringsmateriaal ontbreekt om deze sporen te kunnen plaatsen in de tijd. Zij kunnen derhalve alleen vanaf de Prehistorie tot Nieuwe Tijd gedateerd worden. Bij de uitbreiding van werkput 4 werd geen duidelijkheid verschaft over de aard van deze mogelijk antropogene sporen. Daarop is besloten de werkput verder niet uit te breiden.

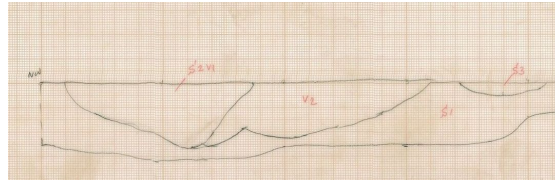
Hieronder worden per werkput aanvullende kenmerken behandeld:

Werkput 1

In de slootvulling werd na uitdieping baksteen, houtskool en aardewerk verzameld. Daarnaast werd een tweetal paalkuilen aangetroffen. De overige sporen zijn geïnterpreteerd als natuurlijke fenomenen; de sporen zijn mogelijk onderdeel van een boomsingel. Aan de oostkant van de put is een volledig profiel getrokken, zodat de greppel en de sloot gedocumenteerd konden worden (zie bijlage Profielen). Een scherpe grens is aanwezig tussen de bouwvoor en de beide sporen.

Werkputten 2 t/m 4

In werkput 2, een lange noord-zuid-georiënteerde proefsleuf met een lengte van ongeveer 80 m en een breedte van ongeveer 4 m, werden een slootpatroon in het midden van de put en verder vooral natuurlijke vlekken aangetroffen. Ter hoogte van het slootpatroon is een nieuwe werkput aangelegd (werkput 3). In het midden van de put was sprake van een meer lemige laag met ijzeroerafzettingen. In het noorden van de put kwamen enkele mogelijk antropogene sporen naar voren, hoewel na couperen de aard van deze mogelijke sporen niet duidelijk werd. Uitbreiding van de put bracht verder geen uitsluitsel over de aanwezigheid van een mogelijke structuur (werkput 4).

Afbeelding 7. Coupe door de sloot in werkput 4 met daarnaast een smalle greppel.

Werkput 5

Werkput 5 betreft een zoek sleuf haaks op werkput 2, zodat de gehele breedte van het onderzoekgebied onderzocht kon worden. Enkele kuilen behoren mogelijk tot voormalige boom- en struweelaanplant. Het was gebruikelijk om langs de erfafscheiding dieren te begraven (aldus een plaatselijke boer). In de profielen van werkput 5 is duidelijk op te maken dat het 'esdek' of de oude bouwvoor omgezet is met de ploeg. Het vlak kenmerkt zich door een bonte kleur met behoorlijk wat ijzeroer en is lemig van karakter. Er is sprake van veel bioturbatie dat zich in de enkele aanwezige sporen uit door middel van een veelheid aan mollengangen.

Werkput 7

Werkput 7 is haaks op werkput 5 aangelegd, om te bepalen in hoeverre de sloot in werkput 3 doorloopt. Hierna werd in zuidelijke richting en haaks op werkput 5 de sleuf uitgebreid om zo een beeld aan de oostzijde van de ijsbaan te verkrijgen. Hierbij zijn enkele smalle grijze greppels aangetroffen met daarbij een aantal grijze vlekken. Bij het couperen bleken deze verkleuringen niet van de omgeving te onderscheiden.

Werkput 8

Werkput 8 is een smalle sleuf van ca. 1 m breed voor de aanleg van de kabels vanaf de weg naar het verenigingsgebouw. Sporen werden niet aangetroffen. In het profiel is een aantal natuurlijke depressies waargenomen onder het esdek.

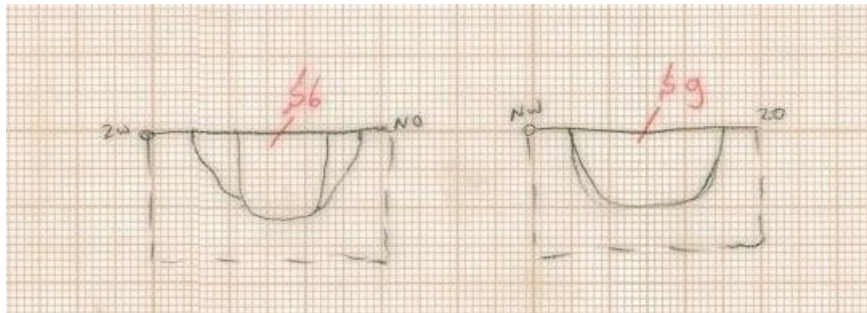
Werkput 9

Werkput 9 is een proefsleuf die aangelegd is om de loop van de sloot – aangetroffen in de werkputten 3 en 7 – nader te kunnen volgen. De loop van de sloot lijkt lichtelijk af te buigen richting het noordoosten.

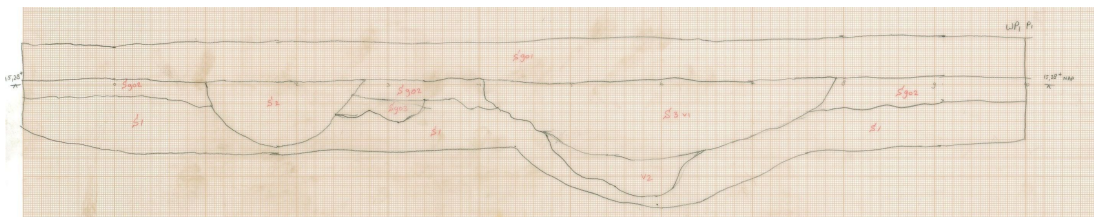
Slootsysteem

In werkput 4 is een coupe gezet door de meest noordelijke sloot. Uit de coupe komt naar voren dat de sloot uit een tweetal vullingen bestaat. De sloot heeft een breedte van ongeveer 3 m en een diepte vanaf het vlak van max. 64 cm. Tevens zijn enkele coupes gezet door de paalgaten die zich naast de sloot bevinden. In de figuur hierboven zijn de coupes door de sloot en de paalgaten weergegeven.

In werkput 1 is binnen de profieldocumentatie de meest zuidelijke sloot en de ernaast lopende greppel gedocumenteerd. De sloot heeft een breedte van ongeveer 3,80 m en een diepte van ongeveer 1,24 m. De ernaast gelegen greppel heeft een duidelijk rondere vorm met een breedte van ongeveer 1,70 m en een diepte van ongeveer 76 cm. De sloot en de greppel komen vanonder de huidige bouwvoor, maar

Afbeelding 8. Coupes door twee paalgaten naast de sloot in werkput 4.

Afbeelding 9. Profieldocumentatie binnen werkput 1.

wel nog binnen een ouder deel van de bouwvoor/esdek naar voren. In de figuur hieronder is het profiel weergegeven.

categorie	aantal	gewicht (gr.)
aardewerk	33	1.122,9
bouwmateriaal	8	721,7
pijpaarde	2	5,9
metaal	6	0
bot	3	49,9

Tabel 1. Verzamelde vondsten met aantallen en gewichten per categorie.

2.2 Vondsten

In totaal werden 53 vondsten verzameld, waarvan het merendeel aardewerkscher-ven betreft (33 stuks). Daarnaast zijn enkele pijpenkopfragmenten, wat bouwmate-riaal, enkele dierlijke botfragmenten, en een aantal fragmenten van metalen voor-werpen verzameld. Zowel de pijpenkopfragmenten als de fragmenten van metalen voorwerpen zijn vanwege het fragmentarische karakter verder niet geanalyseerd. Deze vondsten zijn afkomstig uit de bouwvoor of verzameld binnen een (natuur-lijke) verstoring. Alle vondsten kennen een datering in de Nieuwe Tijd. Enkele fragmenten zijn afkomstig uit het slootsysteem en uit een (mogelijk) paalgat in werkput 1. Het gaat in alle gevallen om aardewerk en steengoed dat in de 18e tot 19e eeuw gedateerd wordt (zie Tabel 1; de determinatie is uitgevoerd door mw. drs. K.L.B. Bosma). Deze datering sluit aan bij het landgebruik, zoals dat op de 19e-eeuwse kadastrale kaarten naar voren komt. Op basis van het vondstmateriaal zijn geen aanwijzingen gevonden voor een datering van sporen die teruggaat tot een vroegere (middeleeuwse of eerdere) periode.

Het materiaal is gefragmenteerd en mogelijk met grond van elders op deze locatie terechtgekomen, bij het dichtgooien van het slootsysteem. Mogelijk betreft het zogeheten 'uitrijgrond', waarin het aardewerk en het bouwmateriaal samen met mest vermengd raakte.

vonst	put	spoor	aardspoor	categorie	soort	aantal	periode/ datering	opmerking
1	1	3	SL	keramiek	steengoed	4	NT	
1	1	3	SL	bouwkeramiek	baksteen	2	NT	
1	1	3	SL	keramiek	ondetermineerbaar	1	NT	
2	1	5	PG	keramiek	steengoed	2	18-19	kom Stadlohn/Vreden, kan Westerwald
2	1	5	PG	bouwkeramiek	wandtegel	1	18	polychrome majolica
2	1	5	PG	pijpaarde	steel	1	NT	
3	–	–	–	pijpaarde	steel	1	18d-19	Peter Dorni, Westerdwald
3	–	–	–	keramiek	roodbakkend	1	18	Nederrijnse kom, glazuur afgebrokkeld
4	3	10	NV	keramiek	steengoed	12	18-19	Stadlohn/Vreden
4	3	10	NV	keramiek	industrieel wit	2	18-19	
4	3	10	NV	bouwkeramiek	baksteen	1	NT	
4	3	10	NV	bouwkeramiek	dakpan	3	NT	grijsbakkend
4	3	10	NV	natuursteen	daklei	1	NT	
4	3	10	NV	bouwkeramiek	vloertegel	1	NT	grijsbakkend
4	3	10	NV	keramiek	roodbakkend	2	18-19	Nederrijnse schotel en bloempot
4	3	10	NV	glas	beker of fles	1	18-19	opgestoken voet met pontilmerk
4	3	10	NV	overig	ijzeroer	6	–	
4	3	10	NV	dierlijk bot	kies	2	–	paard
5	3	2	SL	keramiek	roodbakkend	5	NT	waarschijnlijk van 1 exemplaar
6	2	(vak)	maaveld	dierlijk bot	kies	1	–	rond
7	9	2	SL?	keramiek	steengoed	1	18-19	Stadlohn/Vreden

Tabel 2. Determinatie materiaal.

3 Conclusies

Uit het onderzoek blijkt, in overeenstemming met de historische situatie, in het plangebied een percelering aanwezig te zijn die op basis van het vondstmateriaal in de Nieuwe Tijd wordt gedateerd. Het kan hierbij gegaan zijn om dichtgeslibde tot deels dichtgegooide sloten. Het volledig ontbreken van ouder dateerbaar materiaal in de beide sloten maakt aannemelijk dat dit slootsysteem ongeveer gelijktijdig als het verzamelde materiaal gedateerd kan worden en wel in de 18e tot 19e eeuw.

1 *In welke mate is het gebied verstoord?*

Er zijn geen grootschalige verstoringen aangetroffen. Wel komt naar voren dat de bovengrond grootschalig is omgezet in het verleden (met de ploeg en/of met schopsteken).

2 *Wat is de geologische/bodemkundige opbouw?*

Deze is in overeenstemming met het booronderzoek. Onder de bouwvoor zijn zandige tot lemige afzettingen aanwezig die voor een deel te maken hebben met de vroegere natte omstandigheden in het beekdal.

3 *Wat is de aard, omvang, kwaliteit en het verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?*

Het gaat om een slootsysteem met mogelijk enkele grondverbeteringsgreppels, alsmede enkele kuilen. Dit komt overeen met het landgebruik als akker/weiland, zoals dat op historische kadastrale kaarten naar voren komt. De sporen zijn over het algemeen duidelijk zichtbaar. Er zijn geen aanwijzingen voor bewoning op een van deze vroegere percelen binnen het onderzoeksgebied.

4 *Uit welke periode(n) dateren de sporen?*

De sporen stammen uit de Nieuwe Tijd. Op basis van het vondstmateriaal lijken de sporen niet ouder dan 18e- tot 19e-eeuws te zijn.

5 *Uit welke periode(n) dateert het esdek?*

Op basis van het vondstmateriaal kan worden vastgesteld dat het esdek uit de 18e tot 19e eeuw dateert.

6 *Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?*

Zie hiervoor de omschrijving van de vondsten in het hoofdstuk Resultaten. Alle vondsten dateren in de Nieuwe Tijd (18e tot 19e eeuw).

7 *Is er een relatie te leggen tussen de archeologische vondsten en sporen?*

De vondsten zijn mogelijk te relateren aan zogeheten uitrijgrond voor de landbouw, waardoor naast aardewerk ook wat bouwmetaal in de sloten is aangetroffen. Hiermee vormen de vondsten een sluitdatering voor het slootsysteem. Het ontbreken van ouder dateerbaar materiaal in of nabij het slootsysteem (tot in de bouwvoor; op een enkele scherf na tijdens het booronderzoek) geeft een aanwijzing dat dit slootsysteem niet veel ouder dan de dateerbare vondsten zal zijn geweest en tot hetzelfde landgebruik gerekend kan worden.

- 8 *Wat is de relatie van vondsten en sporen met de eerder aangetroffen vondsten en sporen in de omgeving?*
Er is geen relatie.
- 9 *Is er sprake van verschillende bewoningsfasen?*
Er kan sprake zijn van een fasering in het slootsysteem, in overeenstemming met de veranderingen die op de kadastrale kaarten zichtbaar zijn. Deze zijn echter wel van 19e- en 20e-eeuwse aard.
- 10 *Wat is de relatie tussen de aangetroffen sporen/structuren en het omringende landschap?*
Aangezien het onderzoeksgebied onder invloed stond van het beekdal, zal deze locatie zich niet hebben geleend voor bewoning, maar had het landgebruik een meer extensief karakter. Dit komt overeen met het beeld dat de kadastrale kaarten geven.
- 11 *Is er sprake van verschillende bewoningsfasen?*
Nee.
- 12 *Welke vindplaatstypen zijn er aangetroffen?*
Extensief landgebruik; slootsysteem.
- 13 *Zijn de aangetroffen vindplaatsen behoudenswaardig?*
Op basis van datering en de aangetroffen sloten wordt de vindplaats als niet-behoudenswaardig beschouwd.

4 Aanbeveling

Na afloop van het onderzoek is in het kader van de voortgaande werkzaamheden de aanbeveling gedaan om het plangebied vrij te geven. Dit is door het bevoegd gezag overgenomen, zodat direct aansluitend de aanleg van de ijsbaan en het clubgebouw voltooid kon worden.

5 Samenvatting

Aan de Wiersseweg te Ruurlo is een archeologische begeleiding uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een ijsbaan met bijbehorend clubgebouw. Bij de begeleiding werd een slootsysteem uit de Nieuwe Tijd aangetroffen; dit in overeenstemming met de historisch bekende kadastrale situatie. Er zijn geen aanwijzingen van bewoning binnen het plangebied aangetroffen. Direct na onderzoek van het aangetroffen slootsysteem en de perceelindeling, is het plangebied vrijgegeven voor verdere ontwikkeling.

Literatuur

Beek, R. van, 2009. *Reliëf in Tijd en Ruimte. Interdisciplinair onderzoek naar bewoning in Oost-Nederland tussen vroege prehistorie en middeleeuwen*. Wageningen (Proefschrift Wageningen Universiteit).

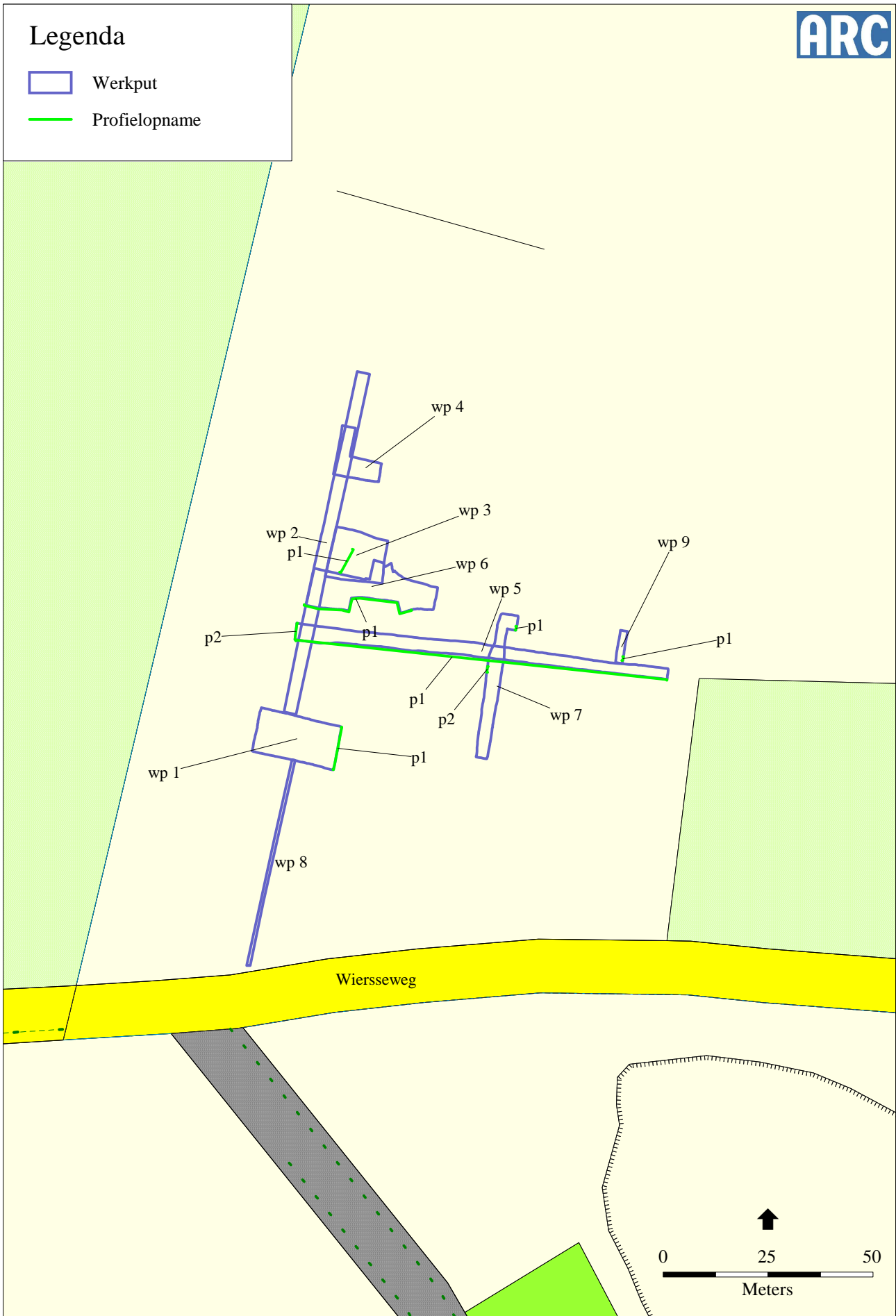
Broeke, E.M. ten, 2009. *Archeologisch bureauonderzoek Wiersseweg (ong.) "Ijsbaan Ruurlo" te Ruurlo, gemeente Berkelland*. Doetinchem (Econsultancy rapport project BRK.IJR.ARC, nr. 09025193).

Thijs, W.J.F., 2009a. *Een karterend archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen op het terrein aan de Wiersseweg ongenummerd te Ruurlo, gemeente Berkelland (Gld)*. Geldermalsen (ARC-rapport 2009-148).

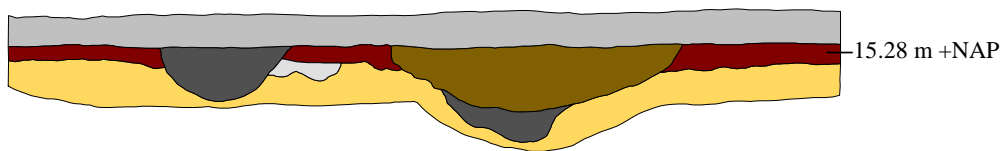
Thijs, W.J.F., 2009b. *Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen op het terrein aan de Wiersseweg ongenummerd te Ruurlo, gemeente Berkelland (Gld)*. Geldermalsen (ARC-rapport 2009-54).

Legenda

- Werkput
- Profielopname

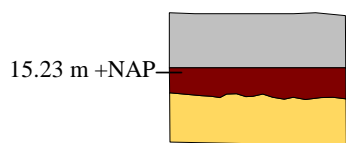
Bijlage 1. Puttenkaart.

Wp1, p1

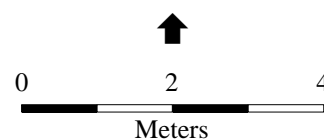
Wp6, p1

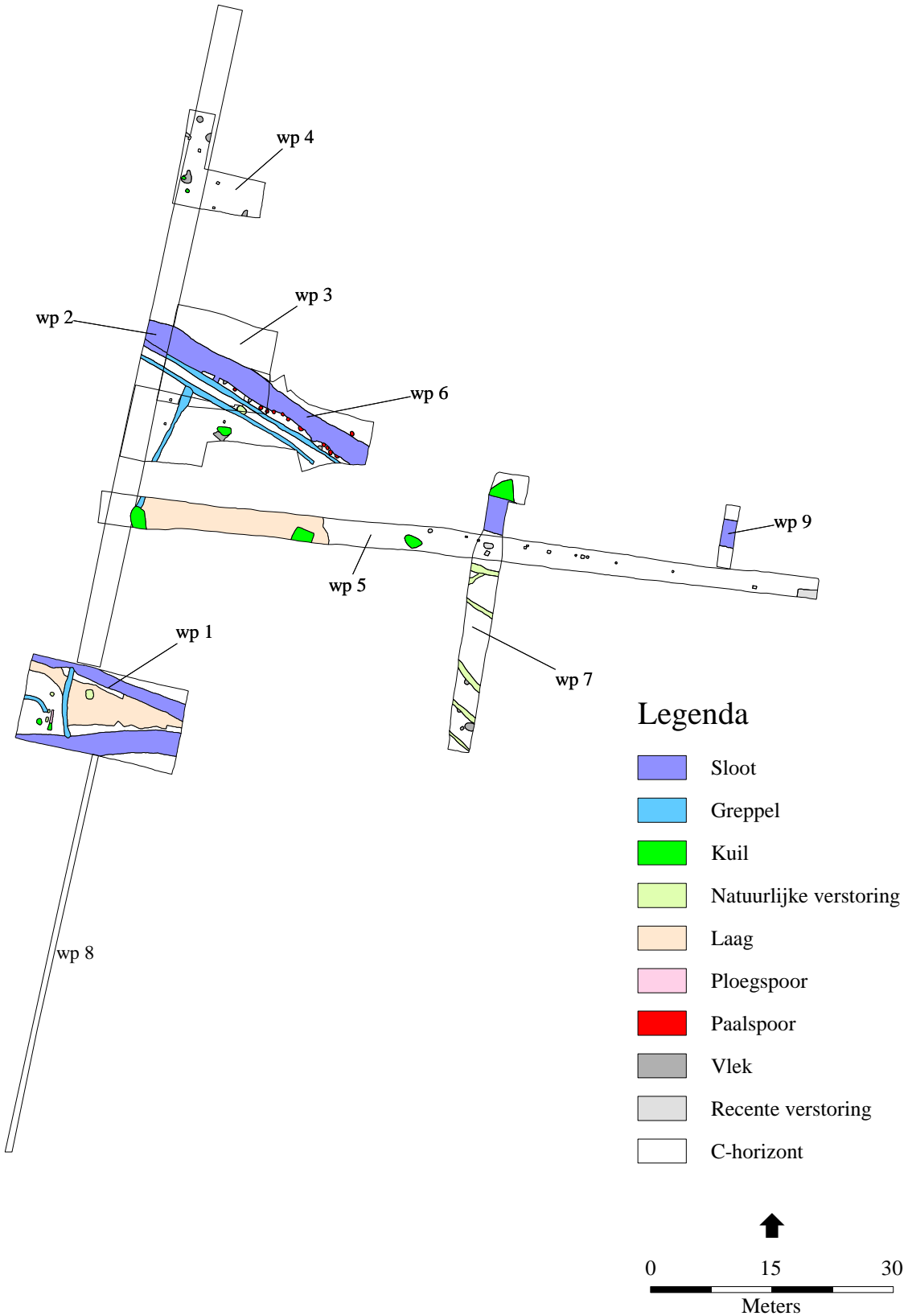

Wp9, p1

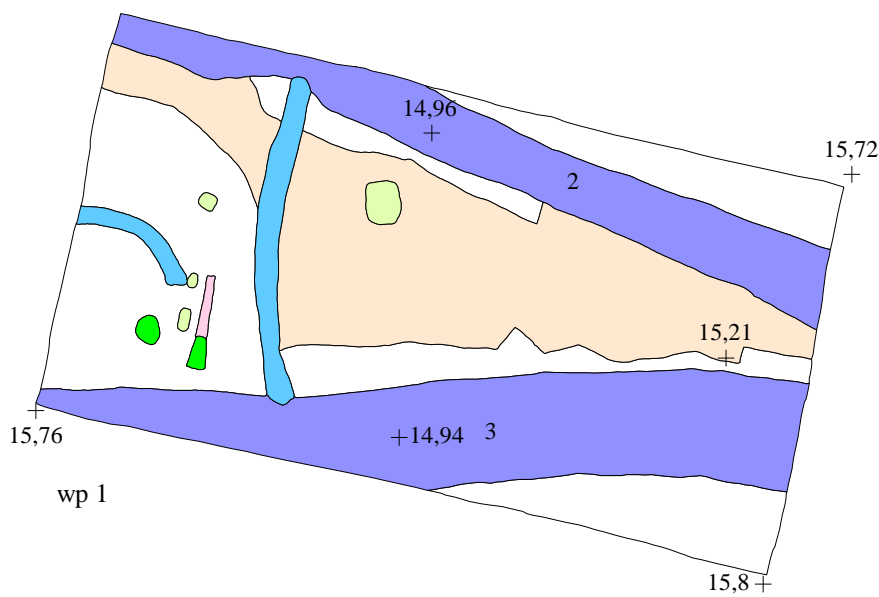
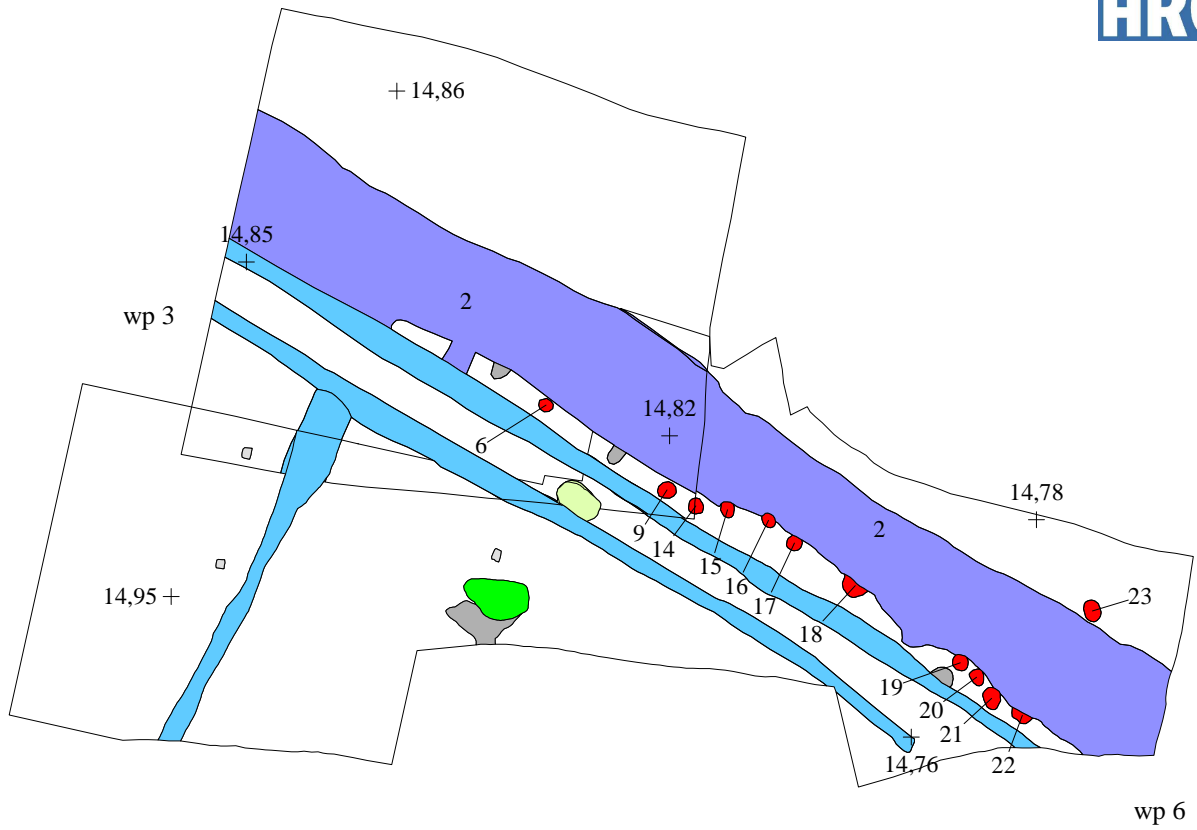
Legenda

- Greppel
- Sloop
- Oude akkerlaag
- Laag
- Natuurlijke verstoring
- onbekend
- C-horizont
- — NAP hoogte

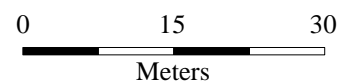

Bijlage 3. Sporenkaart.

Legenda

- Sloot
- Greppel
- Kuil
- Natuurlijke verstoring
- Laag
- Ploegspoor
- Paalspoor
- Vlek
- Recente verstoring
- C-horizont
- + NAP hoogte

Bijlage 4. Detail van de sprenkaart met het slootstelsel.